

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій**  
**Львівський державний університет безпеки життєдіяльності**  
**Навчально-науковий інститут психології та соціального захисту**

## **ОСОБИСТІТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ**

Матеріали  
XI Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Львів, 24 травня 2024 р.

Львів – 2024



Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності 25 квітня 2024 року, протокол № 5.

**Рецензенти:**

**Жигайло Наталія Ігорівна** – доктор психологічних наук, професор;  
**Діденко Олександр Васильович** – доктор педагогічних наук, професор.

Особистість в екстремальних умовах: матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 травня 2024 р., м. Львів).  
Львів, 2024. 244 с.

**Редакційна колегія:**

доктор психологічних наук, доцент **Сірко Р. І.**;  
доктор педагогічних наук, професор **Литвин А. В.**;  
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник **Руденко Л. А.**;  
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник **Вдович С. М.** (упорядник);  
кандидат психологічних наук, доцент **Стельмах О. В.**;  
кандидат психологічних наук, доцент **Яремко Р. Я.**

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглядаються психологічні особливості професійної діяльності фахівців ризиконебезпечних професій в умовах війни; психолого-педагогічні аспекти підготовки фахівців до професійно-екстремальної діяльності; сучасний стан і перспективи психологічної реабілітації особистості в умовах воєнного стану; міждисциплінарні гуманітарні аспекти підготовки та діяльності особистості в екстремальних умовах.

Для науковців у галузі психології та педагогіки, психологів-практиків і педагогів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, аспірантів, ад'юнктів, докторантів.

Матеріали подано в авторській редакції.



<b><i>Світлана Шевцова</i></b>	
Чинники суїцидальної поведінки студентів у сучасному суспільстві	202
<b><i>Олеся Думанська, Ольга Луцишин</i></b>	
Фізичні, психологічні та соціальні ризики соціальних працівників..	206
<b><i>Анастасія Михайлецька, Роман Яремко</i></b>	
Статеве виховання як елемент розвитку особистості підлітка .....	208
<b><i>Роксолана Лачин</i></b>	
Вплив соціальних мереж на психічне здоров'я людини .....	210
<b><i>Анастасія Метьолкіна</i></b>	
Психологічні аспекти процесу прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику .....	214
<b><i>Роксолана Лачин</i></b>	
Теоретичне та емпіричне дослідження впливу стилю батьківського виховання на формування самооцінки підлітків ....	216
<b><i>Анжела Фітьо, Максим Шмега</i></b>	
Чинники професійних ризиків для працівників соціальної сфери	220
<b><i>Марта Стек</i></b>	
Психологічні особливості задоволеності життям здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу .....	224
<b><i>Наші автори</i></b> .....	235
<b><i>Інформація про наукових керівників</i></b> .....	243



часи криз і нестабільності. Це не тільки покращить психічне здоров'я студентів і академічну продуктивність, але й сприятиме створенню більш згуртованої та емоційно стійкої громади в університетах.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Вінтюк Ю. В. Сутність молодіжних суїцидів з позицій валеологічного підходу. Здоровий спосіб життя. 2011. № 64. С. 11–16.
2. Вінтюк Ю. В. Соціальна і особистісна зумовленість суїцидів молоді в сучасному суспільстві. Соціогуманітарні проблеми людини. 2012. № 6. С. 214–224.
3. Вінтюк Ю. В. Технологія подолання суїцидальних схильностей у молоді. Феномен людини. Здоровий спосіб життя. 2015. Вип. 36 (102). С. 14–19.

УДК 37.015.31

*Олеся Думанська, м. Львів*

*Ольга Луцишин, м. Львів*

*Науковий керівник – Лідія Дзюба, м. Львів*

### **ФІЗИЧНІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Професійним ризиком вважають ймовірність заподіяння шкоди здоров'ю людей у процесі професійної діяльності або ймовірність втрати здоров'я працівником чи його загибелі внаслідок впливу небезпечного виробничого чинника під час виконання трудових обов'язків [1]. Для соціальних працівників ризики можна розділити на фізичні, психологічні та соціальні.

Фізичні ризики виникають унаслідок можливих насильства та агресії, під час роботи з важкими випадками, несприятливих умов праці, перенапруження та стресу, подорожей та відряджень. Соціальні працівники часто працюють з уразливими групами людей, які можуть демонструвати агресивну поведінку. Робота з важкими випадками, включаючи сімейне насильство, дитяче зловживання або бідність теж може збільшувати ризик отримання травм під час виконання трудових обов'язків. До чинників фізичних ризиків належать також несприятливі умови праці, коли доводиться працювати за поганої вентиляції, недостатнього освітлення або небезпечного довкілля. Наприклад, робота в психіатричних лікарнях, в'язницях або на вулицях. Висока робоча завантаженість та емоційний стрес можуть призводити до фізичного виснаження та зниження імунітету, що робить соціальних працівників більш вразливими до захворювань та травм. Деякі соціальні

працівники здійснюють велику кількість подорожей або відряджень для роботи з клієнтами. Це є чинником ризику транспортних пригод на дорозі або інших небезпечних ситуацій.

Психологічні ризики для соціальних працівників виникають унаслідок дії чинників, які можуть впливати на їхнє емоційне та психічне здоров'я. Найбільш поширеними чинниками психологічних ризиків є емоційне вигорання, травматичний стрес, відчуття використання, подолання емоційних меж, порушення робочо-особистісного балансу.

Надмірне виснаження, стрес та перевантаження роботою можуть призвести до емоційного вигорання. Наприклад, соціальний працівник, який працює з важкими сімейними ситуаціями або в сфері дитячого захисту, може почувати втомленість, відчуття безпорадності та безнадійності.

Робота з викривленими або насильницькими ситуаціями може призвести до травматичного стресу, що впливає на психологічне здоров'я. Наприклад, соціальний працівник, який працює з жертвами насильства або тортур, може сам стати свідком та пережити подібні травматичні події.

Соціальні працівники можуть відчувати використання з боку клієнтів, колег або керівництва. Якщо вони постійно піддаються критиці, несправедливому тискові або несприятливому ставленню з боку керівництва, це може призвести до погіршення їхнього психологічного стану.

Робота соціального працівника може вимагати від них подолання власних емоційних меж та взаємодію з сильними емоціями клієнтів. Наприклад, вони можуть зіштовхуватися з агресією, гнівом або відчаєм своїх клієнтів.

Надмірна робоче навантаження та стрес можуть призвести до порушення балансу між роботою та особистим життям. Це також впливає на психічне здоров'я та загальний стан благополуччя.

Вказані приклади відображають тільки деякі з можливих психологічних ризиків під час роботи соціального працівника. Для запобігання виникнення таких ризиків потрібна підтримка та самоуправління емоціями. Окрім того, регулярні тренінги з управління стресом, консультації психолога та можливість психологічної підтримки для працівників можуть допомогти знизити вплив психологічних ризиків на їхнє здоров'я та ефективність роботи.

Окрім ризиків для фізичного чи психологічного стану соціального працівника під час виконання ним трудових обов'язків виникають також соціальні ризики. Чинниками соціальних ризиків є різні аспекти взаємодії з клієнтами, оточенням та соціальним середовищем. Основними соціальними ризиками є: насильство та загрози з боку клієнтів; конфлікти та складні взаємовідносини з клієнтами; етичні дилеми; побічні ефекти власних емоцій та емпатії; високий рівень відповідальності за долю та благополуччя своїх клієнтів.

Ці соціальні ризики можуть бути важливими для врахування у плануванні та організації роботи соціальних працівників, а також у впровадженні заходів забезпечення їхньої безпеки та психологічного благополуччя.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Кабусь Н. Д. Професійні ризики фахівця соціальної галузі. Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 20 листоп. 2020 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; за ред. М. П. Васильєвої. Харків: ХНПУ, 2020. С. 12–14.

УДК 159.9

*Анастасія Михайлецька, м. Львів*  
*Роман Яремко, м. Львів*

### СТАТЕВЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

У наш час в Україні не має чіткого плану щодо впровадження статевого виховання в загальноосвітні заклади. Тим часом ми можемо бачити, що в сучасних реаліях є випадки ранньої небажаної вагітності. Крім цього, зростає кількість штучного переривання вагітності, а також кількість людей, що захворіли венеричними захворюваннями. Величезною проблемою також є зростання кількості зґвалтувань та насильства за ознакою статі. Статеве виховання ж спрямоване на профілактику сексуального насильства.

Не варто забувати про стереотипи (зокрема гендерні) та дискримінацію, які теж займають своє місце серед проблем. Правильне статеве виховання підлітків сприятиме зниженню кількості стереотипів і дасть змогу будувати суспільство, в якому люди поважатимуть один одного незалежно від статі, раси, орієнтації, кольору волосся тощо.

**Наукове видання**

# **ОСОБИСТІТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ**

Матеріали  
XI Всеукраїнської науково-практичної конференції

Літературне редагування, верстка – С. М. Вдович



Львівський державний університет безпеки життєдіяльності